

<https://doi.org/10.15407/ukrmova2020.04.115>

УДК 82-6(477):81'28

Т.П. ЛЬОННГРЕН, доктор філософії, професор,
Інститут мов і культур, Норвезький арктичний університет (ШТ)
вул. Гансіне Гансен, 18, м. Тромсьо, Норвегія N-9037
E-mail: tamara.lonngren@uit.no
<https://orcid.org/0000-0001-7400-8126>

ЛИСТ ІВАНА ЗІЛИНСЬКОГО ДО ОЛАФА БРОКА: НЕВІДОМА СТОРІНКА УКРАЇНСЬКО-НОРВЕЗЬКИХ НАУКОВИХ СТОСУНКІВ

Видатний український мовознавець Іван Зілинський, якому належать одна з перших обрғунтованих класифікацій українських діалектів [7] і науковий опис фонетики українських говірок [5; 13], майже в кожній своїй праці висловлює глибоку вдячність першому професорові слов'янських мов Університету Осло¹ Олафу Броку [4; 5; 6; 7; 13]. У своїх дослідженнях І. Зілинський не тільки покликається на наукові твори О. Брока, а й завжди дає їм високу оцінку, підкреслюючи їхнє значення для україністики: «Найкращими діял[ектологічними] працями завдячує українська діалектологія чужинцєви, норвежському фонетикови Олафови Брокови, що своїми взірцевими студіями з українсько-словацького погранича на Угорщині викликав рішучий зворот в дотеперішніх діял[ектологічних] дослідах в цілій Славянщині. Крім того в останнім своїм творі “Очеркъ фізіології славянскої р҃чи” [...] побіч опису пересічної української літературної мови в Галичині доторкаєть ся Брок місцями укр[аїнських] народних говорів» [7: 336–337].

До сьогодні вважалося, що причиною такого ставлення українського дослідника до лінгвіста-чужинця було те, що під час навчання у Відні

¹ Сучасна назва Осло з'явилася в 1925 р.; від 1624 до 1877 рр. норвезька столиця називалася Христианія, а від 1877 до 1925 рр. — Кристианія.

1905 р. він прослухав у норвезького професора індивідуальний курс експериментальної фонетики, що стало основою для написання наукової розвідки «Entwurf der Phonetik der Kleinrussischen Dialekte in Österreich-Ungarn», тієї доскональної праці, за яку Віденський університет 1907 р. надав українському студенту І. Зілінському звання доктора філології.

Листи І. Зілінського, що зберігаються в архіві О. Брока в Норвезькій національній бібліотеці в Осло [12] і дотепер ще не були введені в науковий обіг, засвідчують, що стосунки між вдячним українським дослідником і прогресивним для свого часу норвезьким ученим були набагато тривалішими та глибшими, ніж досі відомий короткий віденський період.

Проведене ретельне вивчення епістолярної спадщини норвезького професора та його чернеток (NB: Brevs. 337) опису української мови в «Нарисі фізіології слов'янської мови» [2: 54–58, 115–122, 253] (далі — «Нарис») дає підстави не тільки для внесення коректив і доповнень до наукових біографій обох видатних мовознавців, праці яких за радянських часів були майже вилучені з наукового обігу, а й уможливорює заповнення лакун у вивченні історії наукових стосунків між Україною та Норвегією, що утворилися «завдяки» радянській політичній скерованості всіх досліджень в історії славістики [8].

Знайомство І. Зілінського та О. Брока відбулося в середині вересня 1905 р. у Відні, куди норвезький професор приїхав після тримісячної подорожі слов'янськими землями², де збирав матеріал для написання «Нарису». В О. Брока для опису української мови були тільки ті діалектні записи, які він використав, досліджуючи ублянську говірку [3; 9; 10; 11]. Обмеження тільки діалектним джерелом не дозволяло представити повну картину системи звуків української мови. Щоб здобути необхідні матеріали для аналізу мовлення української інтелігенції, О. Брок познайомився з талановитим і здібним українським студентом І. Зілінським. Саме на прикладах вимови І. Зілінського О. Брок створив опис звукової системи української мови для «Нарису».

В архіві О. Брока зберігається зошит із написом на обкладинці «Novvedpunkter fra lillerussiske spr[og]»³. (Др. Зілінський)» (Додаток I). У цей зошит вкладена візитівка І. Зілінського (Додаток II). На першій сторінці якого норвезькою мовою⁴ написано рукою О. Брока (Додаток III) те, що в «Нарисі» лінгвіст написав російською про І. Зілінського, що він «ро-

² Зі студентських років, проведених у Росії, О. Брок, перебуваючи в поїздках, постійно писав листи до свого батька Анта. Батько вів щоденник, у якому записував усі події, що відбуваються в сім'ї, особливо акуратно він відзначав подорожі дітей. За рукописним щоденником Анта Брока встановлено час перебування О. Брока у Відні та подорожі слов'янськими землями (NB: Brevs. 337, ureg). Цей щоденник я знайшла три роки тому в архіві О. Брока серед незібраних матеріалів. На моє прохання Інґвіль Брок прочитала незрозумілі місця та переписала цей рукопис, за що, користуючись нагодою, висловлюю їй щиру подяку.

³ Основні пункти з малоросійської мови (норв.).

⁴ Дякую Інґвіль Брок за допомогу в прочитанні незрозумілих слів у норвезькому рукописі.

дился в Галиції на границе говора лемков и наречия нижних равнин, получил же свое образование в Пжемьшле, среди интеллигенции с “нормальным” произношением» [2: 253].

Переглядаючи сторінку за сторінкою чернеткових записів у цьому зошиті та порівнюючи їх із надрукованим текстом, досить чітко уявляємо, як здійснювалася робота над описом української мови, які труднощі виникали, які питання щоразу повторювалися і як вони врешті-решт прояснювалися або залишалися не вирішеними. Наприклад, зіставлення 29 аркуша в рукописі (Додаток IV) із виданим текстом є свідченням того, що в складних, незрозумілих для О. Брока випадках вимови та коментарів І. Зілинського було недостатньо. Тоді норвезький дослідник звертався до наукових джерел, але якщо й там не знаходив підказки для розв’язання проблеми, то такий приклад не залишався за межами дослідження, а був відмічений у публікації окремим коментарем: «Мой материал (по Зилинскому) не позволяет делать дальнейшие заключения; подробности того немногого, что мне удалось собрать, обнаруживают сильные колебания» [2: 241].

«Нарис» було надруковано в Петербурзі восени 1910 р., а в грудні того ж року І. Зілинський одержав від О. Брока цю книгу та новорічну листівку з привітаннями та подякою за допомогу. Саме з цієї листівки й розпочалося досі невідоме листування двох видатних учених.

В архіві О. Брока було знайдено чотири листи й одну поштову листівку від І. Зілинського. До першого листа (Додаток V) і листівки додані світлини: на трьох із них, прикладених до листа, сфотографований молодий І. Зілинський із дружиною⁵ (Додаток VI), а до листівки додана світлина І. Зілинського у військовій формі.

Чотири листи написано німецькою мовою, а останній, надісланий із Праги 25 березня 1948 р., — українською. Оскільки знайомство відбулося в 1905 р., а останній лист було отримано в 1948 р., то можна припустити, що вчені підтримували зв’язки впродовж 43 років. Вивчення змісту листів не залишає сумнівів у тому, що їх було набагато більше, і те, що було знайдено зараз і зберігається в Осло, — це тільки невеличка частина листування.

Незважаючи на те, що листів не багато, усі вони надзвичайно цінні, оскільки в них міститься досі не відома інформація про життя І. Зілинського й історію окремих його досліджень та складних питань, під час вирішення яких він звертався за порадою до О. Брока, славістичних суперечок навколо важливих наукових проблем і звичайних у таких випадках інтриг, особливо гострих у питаннях про джерела унормування української мови, використання російської мови тощо.

У цій статті подаємо перший лист І. Зілинського до О. Брока, який було написано в Станіславі (нині Івано-Франківськ) у перший день 1910

⁵ Першою дружиною І. Зілинського була Лідія Бучинська (1899—1912). Цей щасливий шлюб тривав лише два з половиною роки: Лідія померла на двадцять третьому році життя від туберкульозу.

року. Вже перші рядки листа вражають щирістю, емоційністю автора та його бездоганною німецькою мовою. І. Зілінський розповідає про те, що сталося в його житті за минулі роки, що він уже одружився, і додає до листа три світлини, на яких він зі своєю чарівною молодою дружиною.

Водночас він бідкається з приводу труднощів проведення наукової роботи у провінції, далеко від наукових бібліотек і столичних книгарень. Знову й знову він дякує О. Брокові за надісланий «Нарис» і звертається з проханням надіслати кілька книг, написаних професором, таких необхідних йому для завершення дослідження.

Із наступного листа, який І. Зілінський напише досить скоро (через три тижні), стане відомо, що всі книги, які він просив у свого норвезького вчителя, уже отримав і почав працювати, але про другий і всі інші листи йтиметься в наступній публікації⁶.

Нижче наводимо текст листа німецькою мовою⁷ без будь-яких виправлень і купюр, скорочення розкрито у квадратних дужках. Публікація виконана за оригіналом листа І. Зілінського (NB: Brevs. 337), який зберігається в архіві О. Брока, у спеціальній читальній залі Норвезької національної бібліотеки в Осло.

Mein Lieber Herr Professor!

Vor Allem bitte meinen herzlichsten Dank für den mir geschickten “Очеркъ” und die liebe Karte mit Neujahrswünschen entgegenzunehmen. Sie werden nicht glauben, wie große Freude Sie mir dadurch bereitet haben. Anfangs wollte ich meinen Augen nicht glauben, daß ich Ihr Freund und mit solchen Ehren in Ihrer imposanten Abhandlung genannt werde. Ich war ganz überrascht, denn ich habe das Alles nicht verdient. Was bedeutet diese meine minimale Hilfe im Vergleich damit, was ich damals in Wien von Ihnen, mein guter und lieber Lehrer, profitirt (так!) habe! Und wie habe ich mich dafür dankbar gezeigt? Ich schäme mich sehr, denn während der 5 Jahre habe ich Ihnen nicht einen einzigen Brief geschrieben...

Trotzdem bitte mir zu glauben, daß ich Herrn Professor und Ihre Gnädige nie vergessen habe und ich zähle ohne Übertreiben die Zeit, welche ich im Jahre 1905 im Kreise der Herrschaften zugebracht hatte, zu den angenehmsten Momenten meines Lebens.

Ich habe bisher so liebenswürdige Personen niergends (так!) kennen gelernt. Ihr liebes Vaterland kann sich glücklich nennen, wenn es viele so “braven, aufrichtigen Norweger” besitzt, von denen Sie mir so viel Schönes und Erhabenes erzählt haben.

Es war immer und bleibt noch jetzt mein inniger Wunsch einmal in das Land Ibsens und Björnsterne Björnson, des Ruthenenfreundes, zu kommen,

⁶ Решту листів буде послідовно опубліковано в наступних випусках журналу «Українська мова».

⁷ За прочитання і набір німецького тексту дякую пані Хубер (MA Aksana Huber, Albert-Ludwigs-Universität Freiburg).

um dieses prächtige Land näher kennen zu lernen, doch es wird wahrscheinlich nur eine Träumerei bleiben.

Und warum ließ ich bisher nichts von mir hören lassen? Ich sage es ganz aufrichtig, — ich habe es nicht gewagt, Ihnen die schätzbare Zeit zu rauben, denn ich habe mir gedacht, daß Sie als ein Weltmann ganze Hunderte solche Leute, wie ich, kennen gelernt hatten und Sie vielleicht mich ganz vergessen haben.

Aber genug davon. Es freut mich ungemein, daß es nicht der Fall ist und ich bin Ihnen für diese Auszeichnung vom ganzen Herzen dankbar.

Jetzt möchte ich Ihnen Etwas über meinen Lebenswandel während der letzten Jahre mitteilen. Im Jahre 1907 habe ich einen Gymnasialsupplentsposten in einem echt galizischen, 11 km. von der Bahn entfernten Nest Břežany (так!) volens-nolens angenommen, dann war ich 1½ Jahre in Lemberg, dann wiederum ein Jahr als definitiver Lehrer in Břežany (так!) und erst seit dem November 1910 bin ich in einer etwas größeren Provinzstadt, Stanislaw, wo meine Frau zu Hause ist (denn ich bin schon seit einem Jahre verheiratet). Mit allen diesen Posten bin ich nicht besonders zufrieden, denn der Dienst raubt mir so viel Zeit, daß ich nur sehr wenig für mich arbeiten kann. Ausserdem war ich und auch jetzt bin ich in diesen Provinzstädten, ganz von der Welt isoliert, es gibt da keine Bibliotheken, keine notwendigsten, wissenschaftlichen Bücher, während der Ferien habe ich wiederum Waffenübungen bei Militär mitgemacht, und infolge dessen konnte ich bis jetzt keine von meinen Arbeiten zu Ende führen. Jetzt bin ich mit der Fertigstellung meines Grundrisses der ruth. Dialektologie in Österreich-Ungarn beschäftigt. Diese Arbeit wird in der slav. Encyclopädie (так!) gedruckt und wird hoffentlich zu Ihrem "Очеркъ" passen, (was das Kleinrussische anbelangt). Ihr "Очеркъ" wird mir bei der definitiven Bearbeitung meiner Abhandlung vortreffliche Dienste leisten, denn ich werde mich vollkommen an Ihre Methode und Transkription stützen. Ich ergänze noch immer mein Material, obwohl ich keine Zeit dazu habe, aber ich werde müssen schon bald die Arbeit abschließen, denn Hofrat Jagić urgiert mich sehr.

Ich will in meinem "Очеркъ" auch das ganze bisher gedruckte dialektologische Material berücksichtigen und eine bibliographische Übersicht beilegen, aber Sie werden nicht glauben, wie bei uns in der Provinz es schwer geht, um notwendiges Buch zu bekommen, oder aus einer groß städtischen Bibliothek zu entlehnen. Und wenn man die Bücher durch eine Buchhandlung bestellt, so dauert es manchmal monatelang und endlich bekommt sehr oft die Antwort, daß das Buch nicht am Lager ist. etc. Unter anderen Büchern, die ich jetzt niergends bekommen kann, fehlen mir auch Ihre vortrefflichen Studien aus der slovakisch-kl[ain]r[russischen] Sprachgrenze in Ungarn:

1) Studien von d. slov. (так!) klr. Sprachgrenze

2) Weitere Studien ...

3) Угрорусское наречие села Убли, (denn da kann ich nicht einmal Archiv für sl[avische] Ph[ilologie] bekommen (так!), wo die letzte Arbeit gedruckt wurde).

Ich habe zwar Auszüge aus den erwähnten Arbeiten, aber es wäre gut, sie noch einmal durchzuschauen.

Wenn zufällig Herr Professor je ein unnötiges Exemplar (Separatabdruck) von den genannten Arbeiten hätten, so wäre ich Ihnen sehr dankbar, wenn Sie mir dieselben auf kurze Zeit entleihen oder schenken möchten und ich werde trachten mich durch meine Arbeiten oder auf irgend eine andere Weise zu revanchiren (так!).

Aus der bibliographischer Übersicht in Ihrem “Очеркъ” entnehme ich, daß Sie in “Сборникъ Отд[еления] рус[ского] яз[ыка] и слов[естности] Акад[емии] Наукъ”. Т. LXXXIII, СПб, 1907 einen russischen Dialekt beschrieben haben. Ich habe davon bisher nicht gewußt, und falls Sie auch Separatabdruck von dem besitzen, möchte ich Sie bitten, mir denselben gütigst zu schicken.

Ich hoffe nach einem Jahre in Lemberg einen Posten zu bekommen, oder vielleicht einjährigen Urlaub mit Reisestipendium, dann könnte ich Etwas leisten, aber vorläufig habe ich ganz gebundene Hände und muß geduldig auf bessere Zukunft warten.

Mit Schmerz habe ich ebenfalls aus Ihrem “Очеркъ” die traurige Nachricht vernommen, daß mein guter Kollege Христо Стоиловъ gestorben ist. Armer Bursch, er hat so immer schlecht ausgeschaut.

Anlässlich des Jahreswechsels bittet auch meine Frau und ich die Herrschaften unsere herzlichsten Wünsche zu empfangen. Momentan habe ich unter Hand keine besseren Bilder und übersende Ihnen beiliegend einige schlechte Amateuraufnahmen, wo ich und meine Frau abgebildet sind.

Herzliche Grüsse für Herrn Professor und Handkuß für die gnädige Frau vom Ihren aufrichtig und dankbar ergebenen.

Stanislau, 1.1.1911.

Dr Iwan Zilynskyj

Мій дорогий пане Професоре!

Насамперед хочу сердечно подякувати Вам за надісланий «Нарис»⁸ і за чудову листівку з новорічними привітаннями. Важко описати, яку велику радість Ви мені цим подарували. Спочатку я не міг повірити своїм очам, що Ви у своїй такій значущій праці назвали мене своїм другом і з такою повагою відгукнулися про мене⁹. Для мене це було дуже несподівано, оскільки я цього не заслужив. Моя допомога мізерно мала в порівнянні з тим, яку підтримку я отримав від Вас, мій дорогий вчителю, тоді у Відні¹⁰. І як же я віддячив Вам за це? Мені страшенно соромно за те, що протягом останніх років я не написав Вам жодного листа.

⁸ Брок О. Очерк физиологии славянской речи. Энциклопедия славянской филологии. Под ред. И.В. Ягича. Вып. 5.2. СПб, 1910.

⁹ «Зилинский, как умный, заинтересованный филолог и уже опытный наблюдатель, умел обсуждать со мною встречающиеся явления и пополнять мой материал ценными указаниями» [2: 253]. «Я считаю счастьем, что мне удалось составить обзор главных линий при помощи такого отличного источника и, кроме того, самостоятельного, чуткого наблюдателя как д-р Зилинский» [там само: 115].

¹⁰ Наприкінці літа — початку осені 1905 р. у Відні І. Зілинський познайомився з О. Бромом, який перебував у кількомісячному відрядженні, і прослухав у норвезького профе-

Незважаючи на це, прошу Вас повірити, що я не забув пана Професора і його милість до мене. І місяці, проведені у Вашому товаристві тоді¹¹, 1905 р., є найкращими моментами мого життя.

Досі я ще не зустрічав таких люб'язних людей. Ваша рідна країна повинна пишатися тим, що має таких «порядних, щирих «норвежців», про яких Ви мені так багато всього розповідали.

Це завжди було й залишається моєю мрією — відвідати батьківщину Ібсена та Б'єрнсона, друга рутенів, і познайомитися ближче з цією прекрасною країною. Але, мабуть, це залишиться тільки моєю мрією.

Чому я так довго не давав про себе знати? Я хочу чесно зізнатися Вам, що не наслідуював забирати у Вас Ваш дорогоцінний час. Я вважав, що Ви, така людина світу, яка знайомиться із сотнями таких людей, як я, імовірно, вже й не пам'ятає мене.

Але досить про це. Мене дуже радує, що це не так. І я дякую Вам від усього серця за те, що Ви згадали мене.

Зараз хочу розповісти про своє життя за останні п'ять років. У 1907 р. я отримав місце помічника вчителя в одному маленькому містечку Бережани, за 11 кілометрів від залізниці. Потім я провів півтора року в Лемберзі, потім знову служив один рік учителем у Бережанах. З листопада 1910 р. я живу в одному провінційному місті, звідки родом моя дружина, у Станіславі (я вже рік, як одружений). Я не дуже задоволений усіма цими посадами, тому що вони забирають у мене весь мій час, і я не можу працювати для себе. Крім цього, я ізольований від світу в цих провінційних містечках, у яких немає бібліотек із науковими книгами. Під час канікул був на військових навчаннях в армії. Тому до цього часу я не зміг дописати до кінця жодну свою роботу. Зараз я займаюся дописуванням мого нарису про русинську діалектологію в Австро-Угорщині. Цю роботу буде надруковано в «Слов'янській енциклопедії»¹², і, сподіваюся, що вона буде доповнювати Ваш «Нарис». Ваш «Нарис» відмінно допоможе мені під час переробки мого наукового дослідження, оскільки я буду повністю опиратися на Ваш метод і Вашу транскрипцію. Я все ще доповнюю мої матеріали, хоча в мене на це зовсім немає часу. Але я повинен закінчити свою працю якомога швидше, оскільки радник Ягич вимагає від мене негайного завершення.

Я хотів би врахувати в моєму «Нарисі» й увесь досі опублікований діалектологічний матеріал і так само доповнити його бібліографічним оглядом. Але Ви не повірите, як важко в нашій провінції знайти необхідну книгу або взяти її в одній із бібліотек у великому місті. А якщо замовляти книги в книгарні, то доставка триває іноді кілька місяців. Часто

сора індивідуальний курс експериментальної фонетики. Це стало основою для написання наукової розвідки «Entwurf der Phonetik der Kleinrussischen Dialekte in Österreich-Ungarn». За цю працю Віденський університет 1907 р. надав І. Зілинському звання доктора філології.

¹¹ Із середини вересня до середини листопада пояснення для визначення датування див. вище.

¹² У майбутньому обставини склалися так, що робота там надрукована не була.

приходить відповідь, що книги немає в наявності і т. д. Серед тих книг, які я не можу знайти, є і Ваші чудові роботи про словацько-малоросійські мовні кордони в Угорщині:

- 1) Дослідження словацько-малоросійського мовного кордону¹³;
- 2) Подальші дослідження...¹⁴;
- 3) Угроруське нареччя села Ублі¹⁵.

Їх неможливо отримати навіть в Архіві слов'янської філології, де була надрукована остання робота¹⁶.

Якщо в пана Професора випадково залишилися зайві примірники або окремі відбитки названих вище робіт, то я був би Вам щиро вдячний, якби Ви змогли позичити їх мені на короткий час або подарувати. Я ж буду прагнути своєю роботою або як-небудь інакше віддячити Вам за це.

З бібліографічного огляду Вашого «Нарису» я зробив висновок, що Ви в «Сборнике русского языка и словесности Императорской академии наук», т. LXXXIII, СПб, 1907 описали один російський діалект¹⁷. До сьогодні я не чув про це. І якщо у вас є зайвий примірник або відбиток, то я б хотів попросити Вас надіслати мені і його.

Я сподіваюся через рік отримати місце в Лемберзі, або, можливо, стипендію на однорічну відпустку з поїздкою. Тільки так я зможу чогось досягти. Але поки що в мене зв'язані руки, і я повинен терпляче чекати кращого майбутнього.

З боєм я сприйняв звістку із Вашого «Нарису» про те, що помер мій хороший колега Христо Стоїлов¹⁸. Бідний хлопець, він завжди мав такий поганий вигляд.

З нагоди свята Нового року моя дружина і я передаємо Вам сердечні привітання. Зараз у мене немає під рукою інших, кращих світлин. Я пересилаю Вам кілька з тих, на яких зображені я і моя дружина.

Сердечні побажання пану Професору та цілую ручки шановної Пані від Вашого відданого слуги

Станіслав, 1.1.1911.

Івана Зілинського¹⁹

¹³ Broch O. Zum Kleinrussischen in Ungarn. *Archiv für slavische Philologie*. 1895. Bd. 17. S. 321—415.

¹⁴ Broch O. Weitere Studien von der slovakisch-kleinrussischen Sprachgrenze im östlichen Ungarn. Kristiania, 1899.

¹⁵ Брок О. Угрорусское наречие села Убли (Земплинского комитата). СПб, 1899.

¹⁶ Має на увазі Broch O. Zum Kleinrussischen in Ungarn.

¹⁷ Брок О. Описание одного говора из юго-западной части Тотемского уезда. *Сборник Отделения русского языка и словесности*. 1907. Т. 83. № 4.

¹⁸ Болгарський філолог Христо Попстоїлов (15.08.1879—06.05.1908) одночасно з І. Зілинським навчався у Відні та був учнем В. Ягича. О. Брок мав недостатньо матеріалу для опису фонетики болгарської мови, тому І. Мілетич порадив норвезькому колезі познайомитися з талановитим софійським філологом Х. Попстоїловим. О. Брок скористався порадою, і восени 1905 р. у Відні познайомився з Х. Попстоїловим. Завдяки цьому знайомству О. Брок доповнив емпіричний матеріал та описав фонетичні особливості болгарської мови за зразками вимови софійського інтелігента родом із села Лешко Гірно-Джумальської околиці [2: 254].

¹⁹ В оригіналі перед ім'ям подано звання «доктор».

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

NB — Норвезька національна бібліотека в Осло, архів Олафа Брока. Brevs. 337.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брок О. Описание одного говора из юго-западной части Тотемского уезда. *Сборник Отделения русского языка и словесности*. Санкт-Петербург, 1907. Т. 83. № 4.
2. Брок О. Очерк физиологии славянской речи. *Энциклопедия славянской филологии*. Под ред. И.В. Ягича. Вып. 5.2. СПб, 1910.
3. Брок О. Угрославянское наречие села Убли (Земплинского комитата). СПб, 1899.
4. Зілінський І. До питання про діалектологічну класифікацію українських говорів. *Записки Наукового Товариства імені Шевченка*. Київ, 1925. Т. 141–143. С. 1–19.
5. Зілінський І. З фонетичних студій. У справі лямбілізації та веларизації в українській і в декотрих інших слов'янських мовах. *Lud Slowiański*. Kraków, 1929–1930. Т. 1. S. 169–212.
6. Зілінський І. Питання про лемківсько-бойківську мовну границю (з діалектною картою). *Lud Slowiański*. Kraków, 1936. Т. 4. S. 75–101.
7. Зілінський І. Проба упорядкування українських говорів. *Записки Наукового Товариства імені Шевченка*. Київ, 1913. Т. 117–118. С. 333–375.
8. Лённгрен Т. Вынужденная лакуна в трудах Н.А. Кондрашова по историографии славистики: норвежский славист Олаф Брок. *Вестник МГОУ*. 2019. № 5. С. 94–110.
9. Broch O. Studien von der slovakisch-kleinrussischen Sprachgrenze im stlichen Ungarn. Kristiania, 1897.
10. Broch O. Weitere Studien von der slovakisch-kleinrussischen Sprachgrenze im östlichen Ungarn. Kristiania, 1899.
11. Broch O. Zum Kleinrussischen in Ungarn. *Archiv für slavische Philologie*. Bd. 17. 1895. S. 321–415.
12. Lönngren T. Архив профессора Олафа Брока в Норвежской национальной библиотеке. *Slovo. Journal of Slavic Languages, Literatures and Cultures*. ISSN 2001–7395. No. 57. 2016. URL: <http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1268234&dsid=6813> (дата звернення: 10.11.2019).
13. Ziłyński J. Opis fonetyczny języka ukraińskiego. *Prace Komisji Językowej Akademii Umiejętności w Krakowie*. Nr. 10. 1932. S. 14–20.

LEGEND

NB — Norwegian National Library in Oslo, Olaf Broch's Archive. Collection of letters 337.

REFERENCES

1. Broch, O. (1907). Description of a dialect from the southwestern part of Totem district. *Collection of the Department of the Russian language and literature*. Vol. 83. No. 4. St. Petersburg (in Rus.).
2. Broch, O. (1910). Essay on the physiology of Slavic speech. *Encyclopedia of Slavic Philology*. Ed. Yagich, I.V. Issue 5.2. St. Petersburg (in Rus.).
3. Broch, O. (1899). The Ugro-Russian dialect of the village of Ubli (Zemplinsky committee). St. Petersburg (in Rus.).
4. Zilynsky, I. (1925). On the question of dialectological classification of Ukrainian dialects. *Notes of the Shevchenko Scientific Society*, 141–143, 1–19 (in Ukr.).
5. Zilynsky, I. (1929–1930). From phonetic studies. On the case of labialization and velarization in Ukrainian and in some other Slavic languages. *Slavic people*, 1, 169–212. Kraków (in Ukr.).
6. Zilynsky, I. (1936). Questions about the Lemko-Boyko language border (with a dialect map). *Slavic people*, 1, 75–101. Kraków (in Ukr.).
7. Zilynsky, I. (1913). Attempt to organize Ukrainian dialects. *Notes of the Shevchenko Scientific Society*, 67–68, 75–101 (in Ukr.).
8. Lönngren, T. (2019). A forced gap in the works of N.A. Kondrashov on the historiography of Slavic studies: Norwegian Slavist Olaf Broch. *Bulletin of the Moscow Region State University*, 5, 94–110 (in Rus.).

9. Broch, O. (1897). Studies of the Slovak-Little Russian language border in eastern Hungary. Kristiania (in Germ.).
10. Broch, O. (1899). Further studies of the Slovak-Little Russian language border in Eastern Hungary. Kristiania (in Germ.).
11. Broch, O. On (1895). Little Russian in Hungary. *Archive for Slavic Philology*, 17, 321—415 (in Germ.).
12. Lönngren, T. (2016). Professor Olaf Broch's archive in the National library of Norway. *Slovo. Journal of Slavic Languages, Literatures and Cultures*. ISSN 2001—7395. No. 57 (in Rus.). URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1262003/FULLTEXT01.pdf> (Accessed 08.06.2017).
13. Zilynsky, I. (1932). Phonetic description of the Ukrainian language. *Works of the Language Committee of the Academy of Learning in Krakow*, 10, 14—20 (in Pol.).

Статтю отримано 11.09.2020

Tamara Lönngren, PHD, Professor,
Dept of Language and Culture, UiT The Arctic University of Norway,
UiT Norges arktiske universitet
Hansine Hansens veg 18, N-9037 Tromsø, Norway
E-mail: tamara.lonngren@uit.no
<https://orcid.org/0000-0001-7400-8126>

LETTER FROM IVAN ZILYNSKYI TO OLAF BROCH:
UNKNOWN PAGE OF UKRAINIAN-NORWEGIAN SCIENTIFIC RELATIONS

The article presents a fragment of the investigation of the archive of the first Norwegian Professor of Slavic languages Olaf Broch, where several letters sent by the Ukrainian linguist Ivan Zilynskyi have been preserved. A Norwegian Professor and a Ukrainian student met in Vienna in 1905, but until these letters were found, it was not known that they corresponded for 43 years. This is an unknown page in Ukrainian-Norwegian scientific relations. The article contains the first letter from Zilynskyi to Broch, written in Stanislav (Ivano-Frankivsk) on January 1, 1910.

Keywords: *Ivan Zilynskyj, Olaf Broch, correspondence, Ukrainian dialectology, Ukrainian-Norwegian scientific relations.*